

SXEDIO.GA3

27.10.1952: Ο ΜΑΚΑΡΙΟΣ ΕΠΙΣΚΕΠΤΕΤΑΙ ΤΙΣ ΗΝΩΜΕΝΕΣ ΠΟΛΙΤΕΙΕΣ ΣΤΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΤΗΣ ΠΡΟΣΠΑΘΕΙΑΣ ΤΟΥ ΓΙΑ ΔΙΑΦΩΤΙΣΗ ΤΗΣ ΔΙΕΘΝΟΥΣ ΚΟΙΝΗΣ ΓΝΩΜΗΣ ΚΑΙ ΤΩΝ ΞΕΝΩΝ ΚΥΒΕΡΝΗΣΕΩΝ ΕΠΙ ΤΟΥ ΚΥΠΡΙΑΚΟΥ

Μετά την επιστροφή του στην Κύπρο, από το πρώτο του ταξίδι στην Αθήνα ως Εθνάρχης της Κύπρου, ο Μακάριος είχε να αντιμετωπίσει τις επιπτώσεις από την αδράνεια και την απροθυμία της ελληνικής Κυβέρνησης - και της αντιπολίτευσης- που αρνούνται να δεχθούν να αναλάβουν προσφυγή του Κυπριακού στον ΟΗΕ.

Είχε ακόμα να αντιμετωπίσει και νέα εσωτερική ένταση με τους Αγγλους να διώκουν τα μέλη της ΠΕΟΝ, της οργάνωσης νεολαίας που ίδρυσε ο ίδιος, ως και τις προσπάθειες των Αγγλων να ενισχύσουν τις βάσεις τους στην Κύπρο (υπογραφή του πρώτου συμβολαίου για δημιουργία της βάσης Δεκελείας) και να προβαίνουν σε αλλαγές στην Παιδεία με στόχο τον περιορισμό της εξάρτησης της από την ελληνική κοινότητα της νήσου και την Ελλάδα ευρύτερα.

Παρά τα προβλήματα όμως ο Μακάριος δεν έμενε αδρανής, αλλά προχωρούσε και θα έκαμνε το πρώτο μεγάλο του υπερατλαντικό ταξίδι άλμα προς τον ΟΗΕ.

Όμως το σκηνικό στον ελλαδικό χώρο άλλαζε και πάλι και η Ελλάδα έστω και αν είχε στο βάθος κάποια επιθυμία να βοηθήσει, χωρίς να φαίνεται, το Μακάριο, δεν μπορούσε πλέον, γιατί μια νέα πολιτική κρίση ξέσπαζε στη χώρα και την πρωθυπουργία αναλάμβανε ο υπηρεσιακός πρωθυπουργός Λημ. Κιουσσόπουλος, εισαγγελέας του Αρείου Πάγου.

Οι εργασίες της 7ης Γενικής Συνέλευσης του ΟΗΕ άρχισαν στις **14** Οκτωβρίου **1952**.

Η Συνελευση θεωρείτο σαν μια από τις πιο θυελλώδεις γιατί πολλά καυτά θέματα, όπως το θέμα της ειρήνευσης στην Κορέα, το Τυνησιακό και το Μαροκινό, θα απσχολούσαν τα **60** κράτη -μέλη.

Αλλά εκείνο που προκαλούσε μεγαλύτερη ένταση ήταν το γεγονός ότι τώρα οι δυο συνασπισμοί, δυτικός και ανατολικός, δεν θα ήσαν μόνοι, γιατί άρχισε ήδη να δημιουργείται και να παίρνει σάρκα και οστά ο Αραβο-ασιατικός πόλος, με αντιδυτικές κυρίως τάσεις.

Η νέα συνέλευση του ΟΗΕ θα γινόταν στο νέο κτίριο του Οργανισμού στη Νέα Υόρκη.

Στη Συνέλευση βρίσκονταν επικεφαλής των αντιπροσωπειών τους οι Ντην Ατσεσον, υπουργός Εξωτερικών των Ηνωμένων Πολιτειών, Βασίνσκι υπουργός Εξωτερικών της Σοβιετικής Ένωσης και Σέλγουϊν Λοϊντ, υφυπουργός Εξωτερικών της Βρετανίας.

Την Ελλάδα αντιπροσώπευε ο Αθανάσιος Πολίτης, με τον πρέσβη Αλέξη Κύρου, μόνιμο αντιπρόσωπο της χώρας στον ΟΗΕ.

Ο Μακάριος αναχώρησε από τη Λευκωσία στις **22** Οκτωβρίου και είχε το ίδιο σκηνικό όπως και στα άλλα ταξίδια: Δέηση στον Καθεδρικό Ναό Αγίου Ιωάννου, παρόντων των Μητροπολιτών και της λοιπής ηγεσίας και πανηγυρικές εκδηλώσεις αποχαιρετισμού.

Στην Αθήνα, όπου έφθασε αυθημερόν τον υποδέχθηκε ο Στεφάνου εκ μέρους του νέου υπουργού Εξωτερικών Φιλίππου Δραγούμη και εκπρόσωποι της Εκκλησίας.

Ούτε ο Κιουσσόπουλος, ούτε και ο Δραγούμης είχαν να δώσουν οποιαδήποτε υπόσχεση στο Μακάριο στη συνάντησή τους.

Ο Μακάριος παρέμεινε στην Αθήνα για λίγες μόνο ημέρες και οι μόνες επαφές που είχε ήταν με την Επιτροπή Ένωσης Κύπρου της οποίας ηγείτο ο Αρχιεπίσκοπος Αθηνών Σπυρίδων.

Με τους άλλους πολιτικούς ηγέτες δεν συναντήθηκε. Ήταν ήδη απασχολημένοι με την προεκλογική εκστρατεία, αλλά οι θέσεις τους ήταν πολύ γνωστές στο Μακάριο από το τελευταίο ταξίδι του πριν από μερικούς μήνες.

Ίσως όμως ο Μακάριος να έδειχνε με τον τρόπο

του αυτό την απάρεσκεια του για τη αρνητική τους στάση έναντι της αξίωσης της Κύπρου για προσφυγή στον ΟΗΕ.

Ο Μακάριος έφθασε στη Νέα Υόρκη στις **27** Οκτωβρίου **1952**. Στο αεροδρόμιο τον υποδέχθηκαν ομογενείς και από εκεί κατευθύνθηκε στο ξενοδοχείο Σαιντ Μορίτς, όπου στρώθηκε στη δουλειά.

Στους δημοσιογράφους που τον ανέμεναν δήλωσε ότι στόχος του ήταν η επίτευξη της Ένωσης της Κύπρου με την Ελλάδα και ότι σκόπευε να διαφωτίσει την αμερικανική κοινή γνώμη, παρά να εγγράψει το Κυπριακό.

Είπε επίσης ότι δεν ανέμενε μια τέτοια εξέλιξη "εφ' όσον έχει παρέλθει άπρακτος ο χρόνος και η Ελλάδα, λόγω του εκλογικού σάλου, δεν έχει πολιτικήν Κυβέρνησιν διά τόσον σοβαρόν ζήτημα".

Παρά τις διαφορές του όμως με την Ελληνική Κυβέρνηση οι μόνοι ξένοι διπλωμάτες που τον προσήγγισαν από την πρώτη στιγμή ήταν Έλληνες: Ο Έλληνας πρόξενος στη Νέα Υόρκη και ο Αλέξης Κύρου, αντιπρόσωπος της χώρας στον ΟΗΕ και ο αρχηγός της ελληνικής αντιπροσωπείας στη Γενική Συνέλευση κ. Πολίτης.

Έλληνας ήταν επίσης ο πρώτος που ανακίνησε το κυπριακό στη συνεδρία της Επιτροπής Εντολών της Γενικής Συνέλευσης σε απάντηση πρόκληση του Βερεττανού υφυπουργού Αποικιών Χένρι Χόπκινσον.

Ο Χόπκινσον μιλώντας στην Επιτροπή είπε ότι βασική πολιτική της Μεγάλης Βρετανίας στις αποικίες της είναι "να εκπαιδεύση και προαγάγη τους υπό την εντολήν της καθυστερημένους λαούς, ώστε να καταστούν ούτοι ικανοί προς αυτοκυβέρνησιν".

Απαντώντας στον Χόπκινσον στις **28** Οκτωβρίου ο Έλληνας αντιπρόσωπος στην Επιτροπή, Κωνσταντίνος Τριανταφυλλάκος, είπε, σε πολύ όμως, ήπιο ύφος:

"Εμελέτησα μετα προσοχής και ευνοήτου ενδιαφέροντος την έκθεσιν της Επιτροπής επί των Πληροφοριών από τα μη αυτοκυβερνώμενα εδάφη. Το σώμα τούτο, ακόμη και εντός του περιορισμένου

σκοπού του άρθρου **73** του Καταστατικού εκπληροί μίαν ωφέλιμον και πρακτικήν αποστολήν. Ο πλούτος των πληροφοριών των περιεχομένων εις την υπό μελέτην έκθεσιν αποτελεί το μέτρον της ωφελείας του.

Διά τούτο, κ. Πρόεδρε η ελληνική αντιπροσωπεία, ευχαρίστως θα υποστηρίξη την ανανέωσιν της Επιτροπής Πληροφοριών εκ μη αυτοκυβερνωμένων εδαφών, όταν το θέμα τούτο έλθη προς συζήτησιν, τότε θα έχωμεν να αντιμετωπίσωμεν όχι μόνον το μέλλον της Επιτροπής αυτής, αλλ' επίσης την σύνθεσιν και αρμοδιότητα της.

Υπάρχει πιστεύω, εις την Επιτροπήν μας, σύμπτωσις γνωμών ως προς την επιθυμίαν της παροχής πληροφοριών προβλεπομένων υπό του άρθρου **73** ε, όσον το δυνατόν πλήρων και προσφάτων. Μερικαί διοικούσαι δυνάμεις πρωτοστατούν εις την φιλελευθέραν αυτήν τάσιν ερμηνεύσουσα ευρύτερον το άρθρον **73** το οποίον εις την παράγραφον του Β διαλαμβάνει ως ένα των σκοπών των κρατών, τα οποία έχουν την ευθύνην διά την διοίκησιν μη αυτοκυβερνωμένων εδαφών "να βοηθούν εξέλιξιν προς αυτοκυβέρνησιν να λαμβάνουν δεόντως υπ' όψιν των τους πολιτικούς πόθους των λαών και να τους βοηθούν εις την προοδευτικήν εξέλιξιν των πολιτικών των θεσμών, συμφώνως προς τας ειδικάς συνθήκας εκάστου εδάφους και του λαού των και του διαφόρου βαθμού προόδου των".

Αφ' ετέρου μετ' ευχαριστήσεως ηκούσαμεν εις προηγουμένην συνεδρίασιν από τα χείλη υπευθύνων Αντιπροσώπων των διοικουσών δυνάμεων ότι τοιούτος παραμένει ο τελικός σκοπός των Κυβερνήσεων των. Ιστορικά δυνάμεις είναι εν ενεργεία και η μετά ρεαλισμού αντιμετώπισις των αποτελεί πραγματικώς τον σοφώτερον τρόπον. Και επί πλέον διά να καταλήξωμεν εις ειρηνικάς λύσεις- τας μόνας διαρκείς και εν τέλει τας μόνας πραγματικώς ωφελίμους-πρέπει να επιδειχθή μετριοπάθεια εξ όλων των πλευρών.

Ως έχει λεχθή κατά την συνεδρίασιν αυτήν, αι Δυνάμεις αι οποίαι ανέλαβον την "ιεράν

παρακαταθήκην" της διακυβερνήσεως εξηρημένων περιοχών επιδιώκουν την παράλληλον οικονομικήν κοινωνικήν και πολιτικήν εξέλιξιν των περιοχών τούτων.

Αι προσπάθειαι της Επιτροπής μας πρέπει διά τούτο να κατεθύνωνται προς ενθάρρυνσιν της τακτικής αυτής. Υπάρχουν αναμφιβόλως εις τον σημερινόν μας κόσμον εξηρημέναί αι περιοχαί αι οποίαι υπό την οδηγίαν ξένης Κυβερνήσεως εκάλυψαν ολόκληρον το εξελικτικόν στάδιον και έφθασαν την πολιτικήν ωριμότητα. Δύναμαι αυτήν την στιγμήν να σκεφθώ τουλάχιστον μίαν περίπτωσιν τοιούτου εδάφους, την Κύπρον, η οποία έφθασεν εις πλήρη ωριμότητα, αφού η δύναμις ιστορικών συνθηκών την έρριψεν εις την πολιτικήν σφαίραν ενός φιλικού, αλλ' εν τούτοις ξένου λαού και Κυβερνήσεως, εις τοιαύτας περιπτώσεις είναι καθήκον της Γεν. Συνελελεύσεως να υιοθετήση και προαγάγη λύσεις εντός των πραγματικοτήτων της ζωής και αν ακόμη τούτο πρόκειται να γίνη εις βάρος καθιερωμένων τινών συμφερόντων.

Ως είναι γνωστόν, η Γενική Συνέλευσις συνιστώσα την Ειδικήν Επιτροπή επί των πληροφοριών, εκ των μη αυτοκυβερνωμένων εδαφών εισηγήθη όπως η Επιτροπή κάθε έκαστον έτος δίδει ιδιαιτέραν προσοχήν εις ένα ειδικόν τομέα, Κατά συνέπειαν τα εκπαιδευτικά ζητήματα αποτέλεσαν το κύριον αντικείμενον των εργασιών της Επιτροπής κατά το **1950**, ενώ κατά το **1951**, η ενεργητικότης της αφιερώθη κυρίως εις την μελέτη των οικονομικών συνθηκών. Ο κύκλος συνεπληρώθη διά της μελέτης των κοινωνικών προβλημάτων και εξελίξεων κατά το έτος τούτο. Εάν ως ελπίζομεν η διάρκεια λειτουργία της Επιτροπής Πληροφοριών εκ μη αυτοκυβερνωμένων εδαφών ανανεωθή, τα εκπαιδευτικά ζητήματα θα ελκύσουν ακόμη μίαν φοράν την αμέριστον προσοχήν μας κατά το επόμενον έτος.

Εις τα ζητήματα αυτά η ελληνική αντιπροσωπεία αποδίδει μεγάλην σημασίαν. Αι υποχρεώσεις, τας οποίας η "ιερά παρακαταθήκη" επιβάλλει, δεν δύναται

να εκπληρωθούν καλύτερον παρά διά της οργανώσεως του εκπαιδευτικού ζητήματος επί βάσεως εξασφαλιζούσης την εξέλιξιν της εθνικής, κοινωνικής και εκπολιτιστικής φυσιογνωμίας των εξηρημένων λαών. Ιδιαίτερα προσοχή πρέπει να δίδεται τόσον εις τα σχολικά προγράμματα όσο και εις την κατάρτισιν εκείνων εις τους οποίους θα εμπιστευθούν το έργον της εφαρμογής των προγραμμάτων τούτων.

Αι διοικούσαι δυνάμεις δεν πρέπει να επιτρέπουν και πολύ ολιγώτερον να ενθαρρύνουν διασπαστικές δυνάμεις να εφαρμόσουν το διαβρωτικόν των έργον. Η φυσική ανάπτυξις των ητημένων λαών δύναται να εξασφαλισθή μόνον, εάν επιτραπή εις αυτούς να ακολουθούν απροσκόπτως τα προαιώνια έθιμα και παραδόσεις των. Εν τελευταία αναλύσει αυτό θα αποδειχθή ότι είναι και το πραγματικόν συμφέρον των ιδίων των διοικουσών δυνάμεων. Δι' αυτόν τον λόγον νομίζω ότι αι δυνάμεις αυτάί θα έπρεπε να παρακινηθούν να ανακαλέσουν οιονδήποτε νόμον ή κανονισμόν και ακολουθούντα σκοπόν διάφορον.

Μία διοικούσα Δύναμις θα είναι αξία της εμπιστοσύνης μεθ' ης περιεβλήθη μόνον εάν κατευθύνη τα φώτα της καθοδηγήσεως της προς τον ιστορικόν δρόμον των εξηρημένων λαών, τον μόνον δρόμον ο οποίος οδηγεί εις πλήρη οικονομικήν, κοινωνικήν και πολιτικήν ωριμότητα".